

✠ POAZHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

6. číslo

Budyšin, junij 1968

Lětnik 18

Hrono na smažnik 1968

Wy pak sće Chrystusowe četo.

1. Kor. 12, 27

Křesćanska wosada, cyrkej, je četo Chrystusowe. To so tak samozrozumliwje praji. Ale je nam to woprawdže jasne, zo smy jako křesćenjo četo Chrystusowe? Četo je žiwy organizm. Kóždy staw četa ma nadawki spjelnic. Zadyn staw čłowjeskeho četa njeje bjez někajkeje funkcije. Hewak njeby trjebał byc.

A my jako stawy Chrystusoweho četa, wěmy my woprawdže wšitcy, kajke nadawki za četo mamy? To rěka, wěmy woprawdže, kajke funkcije jako křesćenjo we wosadze mamy? Znaješ ty woprawdže swój nadawk w swojej Rakečanskej, Bukečanskej abo Njeswačidskej wosadze? Njeje tak, zo husto jenož někotre powšitkowne nadawki znajemy: dobroprošenje za chorych, finančnu podpěru wosady? Kajka je twoja cyle wosebita funkcija w twojej wosadze, jako staw twojeje wosady?

Na poslednim schadžowanju Sakskeje synody w nalětniku je so we referatach stajnje zaso wuzběhowało: „Zwěsćimy w nimale wšěch našich wosadach, zo wosadni jara malo wo swojich nadawkach wědźa.“

Tuto slowo Pawoła z lista na Korintiskich potajkim njeje samozrozumliwje. Drje žana mjez našimi wosadami móže z poľnym prawom to sebi prajić: My smy Chrystusowe četo. Hrono tutoho měsaca namoľwa nas tohodla chutnje: Budźće, štož dyrbiće poprawom hižo dawno byc! Njezabudźće we wašich modlitwach tež wo to prosyc, zo waše nadawki, waše funkcije we wosadze spoznaće. Wočinće woči, potom hižo wulki džěl nadawkow widźiće, kotrež na tych čakaja, kotřiž su jako stawy četa za nje powołani.

Wězo, wot stawow četa njewotwisuje wšo. Chrystus je hlowa tutoho četa. A runje to nas tola zmuži, so wo funkcije starać, kotrež jako stawy mamy. Druzy dyrbja to wo hišće wjele wjace pytnyc, zo su naše wosady žiwa naležnosć, zo njeje wěc wěry jenož wěc fararjow a někotrych „pobožnych“, ale wěc cyleje wosady. Tuto hrono njerěči jenož wo někotrych. Wšitcy smy mjenjeni.

Hdyž to jónu wěmy, potom rosće tež naša zamoľwitosć jednoho za druheho, potom spoznajemy tež, zo so mjez sobu trjebamy. Jedin sam za sebe njemóže křesćan byc. Jedin staw četa sam za sebe nič njeje. Tohodla Pawoł někotre štučki do toho w samsnym lisće na Korintiskich

Čornuch z čistej wutrobu dr. Martin Luther King

Zamordowanje dra. Martina Luthera Kinga, kotrehož je ameriski wiceprezident Hubert Humphrey mjenował japoštoła lubosće, je wubudziło swědomje cyleje swětoweje zjawnosće. Jeho smjerc je skutk moralneho cynizma, přećiwu kotremuž je ze swojej cylej dušu wojował. Won je swoje žiwjenje wěnował najnadobnišemu idealej čłowskosće, bratrowstwa, swobody a prawdosće. Wosebje jeho boleše ponižowace položenje jeho čornych bratrow w USA, ale tež wšitkich čerpjacych a ponižowanych w druhich džělach swěta. Won so prócowaše wo jich pozběhjenje. To chcyše docpěc po dostojnym puću — bjez kóždeje namocy. Zacišnył bě zasadu: Cyl swjeći srědki. Won njeprida, zo bychy kriwdu a njeprawdu plaćili ze zlóscu. W tym bě won naslědnik wulkeho indiskeho myslerja Mahatma Gandhia. Dr. Martin Luther King, baptistiski (ewangelski) předar, je dolhe lěta stał na čole hibanja čornuchow w USA za jich čłowske prawa. Won bě wote tutoho hibanja. Jeho njezemlichu ani klóda ani hroženja ze strony jeho přećiwnikow. Won je padnył w poslednim wojowanju wo polěšjenje džěla a poměrow stawkowacych drohimjećerjow w Memphisu — zwiětša čornuchow. Kulka mordarja bě jeho 4. apryla 1968 trjehila. Won hišće njebě 40 lět stary.

Před štyri lětami běchu dra. Martina Luthera Kinga počesćili z najwjetšim wuznamjenjenjom, z Nobelowym mytom měra na lěto 1964. Won tole wuznamjenje njeje jenož jako swoje wobhladowač, ale jako wšitkich tych, kotřiž su z nim hromadže wojowali za čłowske prawa w USA.

Při přijimanju Nobelowego myta 11. decembra 1964 w Oslowskej uniwersice porěča wo temje: **Nowy směr našeho časa.** W tutym přednošku rozkladuje, kak ma džensniši swět tři hłowne prašenja rozrisać. Po jeho mjenjenju su to:

1. prašenje rasowego přescěhowanja, 2. prašenje chudoby, 3. prašenje wojny. Wewšitkich tutech prašenjach jewi so jeho čista starosć w zbože čłowjeka na tutej zemi a jeho zasadne wotpokazanje, tajke bolostne prašenja cheyc ze surowej mocu rozrisać.

pisa: „Woko pak njemóže k ruce rjeknyć: Ja će njepotrjebam; abo tež hlowa k nohomaj; Ja waju njepotrjebam.“ Chrystus je hlowa. Tohodla: Budźmy žiwe stawy na četo Chrystusowym!

Z jeho přednoška wuběram něko někotre jeho mysłow, zo bychmy z nich poznali wulkosć tutoho čornucha, kotřiž běše tak čisteje a nadobneje wutroby.

W předslowje swojeho přednoška praji won takle (swobodnje přeložene): *Moderny čłowjek je nowe a wobdźiwanja hódne wjerški wědomostneho uspěcha docpěl. Won je mašiny twarił, kotrež móža myslić, a instrumenty, kotrež přelědža njesměrne dalokosće planetow (hwězdow). Won je twarił hoberske mosty přez morja a twarjenja, kotrež koša njebo. Jeho lěta dła a kosmiske lóžce přewinjeja wšě dalokosće, sputaju čas a pokazuju nam puć do stratosfery. To je slepjacny wobraz čłowskeje wědomosće a techniskeho postupa.*

Njedźiwajcy wšeho postupa wědomosće a techniki — što wě, što wšo hišće přiněže —, pobračuje nam zakład. Tu je wěsta duchowna chudoba, kotraž steji jasne přećiwu našemu wědomostnemu a techniskemu bohatstwu. Čim bohatši smy na materielnych kublach, čim chudši smy na počiwosći a na duchu. My drje smy nawukli lětać kaž ptački a plůwać kaž ryby w morju, ale my njejsmy nawukli, kak bychmy jednorje jako bratřa hromadže žiwi byli.

Tale duchowna a moralna skomda jewi so po mjenjenju dra. Martina Luthera Kinga w třoch problemach.

Tón přeni z nich je rasowa hida.

„Po cylem swěće rozšěrja so kaž fiber wojowanje wo swobodu a dowjedže do najšěršeho wuswobodženja wšitkich čłowskich stawiznow. Wulke ludowe masy su rozsuzdene, zadźěwać dalšemu wuklukowanju jich rasow a kraja. Wone su wotućili a du kaž žolmy přez kraj. Jich cychnowanje móžež slyšeć w kóždej wsy, na hasy, we fabrikach, w domach, mjez studentami, w cyrkwjach a w politiskich zchromadźiznach. W zadrženyh lěstotkach je nawječorna Europa postajala historiske wuwowanje. Tale doba, čas kolonializma, je nimo. Wuchod a zapad so zetkawataj. Zemju znowa rozdźěluja. — Tole wuwice njemóže žanoho překwapic, kotřiž stawizny znaje. Podtłóčowani njemóža na wšě časy podtłóčowani wostać. Žedženje po swobodze so skónčnje jewi.

Tutón problem hišće njeje rozrisany. My mamy hišće jedyn dolhi, dolhi puć před sobu, přjedy hač je són swobody za čornuchow w USA woprawdžitosć. Zo bych to ze slowami Biblije wuprajil: My smy wpućili prošnu pódu Egyptowskeje a

smy překročili Čerwjene morjo. My drje mamy hišce wulke hory napřeciu nosce a wysoke wjerchi wotpokazowanja přewiny. Z dowěru džemy do přichoda. My njedamy so zatrašić. My nimamy wjace strach.

Za tutón zaměr je sej dr. Martin Luther King wuzwolil puć bjez namocy. Wón praji wo tym takle:

Slowo, kotrež woznamjenja duch a zwonkownu formu našeho bédženja, rěka „bjez namocy“ (jendźelsce: non-violence). Sto wón pod tym měni, je z tutymi słowami wujasnil: Bjez namocy rěka, zo je mój lud w bolostnych bédženjach zańdženych lět čerpenje na so brať a njeje je druhim zaplaćil ze samsnej zlóscu. My nimamy žanu bojosc a njechamy tež žadnu bojosc wubudzić w druhich. Našemu hibanju njeńdže wo wuswobodženje čornuchow z tym, zo bychmy bětých teptali a jich podćisnyli. Namóc drje može nachwilne wuspěchi docpěć, ale njedowjedže ženje w opravdžitemu měrej. Wona njerozrisa žadny socialny problem, ale přinjese nowe a hórše. — Bjez namocy — to je móčna a sprawna brón. Wona chce moralny zaměr docpěć z moralnymi srědkami.

Prjedy kaž nětkle sym přeswědčeny, zo je puć bjez namocy najlěpši, najrozumniši a najdostojniši, zo bychmy raznje započeli rozrisać starosciwy problem rasoweje hidy.

To druge zto, kotrež čwěluje modernej swět, je chudoba, pokročuje King. Kaž strašne šerjenje saha do wšěch krajow. Dvě třeciny cyłego čłowjestwa lěha so wječor k spanju hlóдне. Woni su wuhlónjeni, maju hubjene bydlenja a drastu. Mnozy z nich nimaju ani doma ani loža za přenocowanje. Wjetšina z tutech chudych Božich džěci njeje hišce ženje widžala lékařarja abo dentista. Nuza chudych je w Americce bolostniša hač w Africe a w Aziji, dokelž su chudzi w Americce žiwi wosrjedz najbohatšeho luda swěta. Chudoba je jedyn z najchutnišich dypkow našeho swěta.

W našej dobje njetrjebalo žaneje

Kak w Bukecach 90. narodniny swjeho kantora swjećachmy

Přez naš „Pomhaj Boh“ runje tak kaž přez „Nowu dobu“ a serbski rozhlós sće hižo zhonili, kajke wosebite narodniny tu pola nas w Bukecach swjećachmy. Haj, naš něhdyši šulski wjednik, naš luby, česćeny knjez wyši wučer kantor L o d n i móžeše 17. nalětnika na 90 lět swjeho wot Boha zohnowaneho žiwjenja wróćo hladać. Wón činješe to džakownje hromadze z cylej wosady z tym, zo so na kemšach wobdželi, spěwajo, so modlo a posluchajo na Bože swjate słowo, kotrež nam knjez farar L a z a r rjenje wukladowaše. Tekst njedzele Okuli wo „džěčoch swěta“ ze swojim napominanjom, jako džěci swěta chodźić, kotrehož plód je luta dobroćiwosć a prawdosć a wěrnosć (list na Ef. 5, 1–9), so wosebje derje hodžeše, tutomu dnjej k wěstej wyšinje dopomhać.

Po kemšach so přizamkny krótka, rjana swjatočnosć. My chcychmy tola rady swojemu jubilarnej wosebitu česć wopokazać, a my spěwarjo a spěwariki cyrkwinskeho chora zaspěwachmy džakne a chwalobne kěrłuše. Wosadny farar, kiž zdbom tuchwilu chor nawjeduje, w němskej a serbskej rěči žiwjenje a skutkowanje tutoho swěr-

chudoby być. Čehodla dyrbitej w někotrych krajinach, w někotrych městach abo za někotrymi blidami hlód a nuza być, hdyž ma čłowjestwo srědkow a wědomosće dosć, wšón lud z nuznej potřeby wobstarać?

Bohate narody dyrbja swoje njesměrne bohatstwa naložić, zo by so njewuwitym ludam pomhato, zo bychy so hlóдни nasycili. Bohate narody dyrbja wšitko činić, zo by so njedobry poměr mjez bohatej mjenšinu a chudej wjetšinu přewiny. — Z tutymi słowami skónči farar King swoje rozmyslowanje wo chudobje.

A skónčnje rěči dr. Martin Luther King w Oslowje wo problemje wojny.

Nowa swětowa wojna? Boh chcył tomu wobarać! Tajka wojna by jenož zawostajila žehliwy popjel jako posledni swědk, zo bě něhdy čłowiski splah na zemi, kotrehož samsna htu-posć je zawinowala jeho smjerc. Je na času, zo so skónčnje zaběramy z filozofiju a ze strategiju puća bjez namocy. Njedosaha, zo rjeknjemy: Njesměmy wojnu wjesć! — My dyrbimy měr lubować a za njón wopory přinjesc. My mamy wuknyc, kak móžemy na tutym wulkim — abo tež małym — swěće w měrje hromadze žiwi być: čorni a běti, čłowjeko z wuchoda a ze zapada, pohanjo a Židza, katolscy a protestanca, mohamedanojo a hindu. kaž jedna swójbá njedziwajcy wšěch wulkich rozdželow.

Lubosć je kluč, kotryž wotewrja durje.

Naša nadžija dyrbi być, zo budže lubosć poslednje słowo.

Wšitke systemy wuklukanja a podtłocowanja zańdu, a z klina poniženého swěta wuńdu nowe systemy sprawnosće a zjednočenja.

Zo by tola na tutym čěmnym a zašmjatany m swěće zaswitalo Bože kralstwo we wutrobje čłowjeka.

Při spominanju na tutoho čornucha z tajkej čistej wutrobu přindže nam do mysłow słowo našeho Knjeza: „Zbožni su, kiž su čisteje wutroby.“

Milan Bizik-Dobšinjanski

krajnjeje synody a měješe tam tež serbske kemše wotměwać. Wón přepoda jemu wumělski zwjazk wo „Hornjołužiskich wjesnych twarjenjach“, je tola jubilar sam syn serbskeje holanskeje wsy. W mjenje cyrkwinskeho chora porěča naš senior, najstarši aktiwny spěwar, naš bratr Pawoł F i e b i g e r, a wěnowaše jubilarnej najlěpše přeća. Wón zwjeseli jeho z dobrej knihu a z rjanymi kwětkami. Dvě holće z kurendy přednosowaštej jara rjenje krótkej pėsničce. Přěnja bě Regina F a s k e c z Wuježka, kiž měješe w ruce wulku swěčku jako znamjo bójskeho swěta, kiž so w lubosći zjewi. To běchu tež symboliske počah k předowanju. Druha holčka, Annerose J u r k e c z Bukec, gratulowaše w serbskej rěči:

Rano, jako wotučich, hnydom sebi přemyslich: „Njeje to džen naroda našoh knjeza kantora?“

Z wjeselom so přibližam, wšitko dobre popřewam; strowosć, zbože, spokojnosć, přeco prawu wjeselosć.

Ze swojej sotru hromadze běch hišce rjanu pėsē namakala, kiž so tak prawje hodžeše za 90. narodniny a kotruž sym předčitala, dokelž so w poslednim wokomiku nichtón dale k tomu njenamaka. Mój najstarši syn mje kritizowaše, zo so tajke drje rjenje za džěčo hodži, ale nic za „staršu žonu“, kajkaž ja nětke sym! Njedziwajo na tuto logiske přemyslowanje mlódsheje generacije, sym při swojim předewzachu wostała. Jako něhduša šulerka stējach před swojim wučerjom — kaž před 40 lětami — a běch sama překwapjena, kak so zawjeseli a jeho wóće so zablyščitej.

Ja sej myslu, zo bychy wšitcy jara zwjeseleni a wobdarjeni, kiž móžachu tutu hodžinku z našim jubilarom dožiwic. Moderna technika je tež nimale wšo widžomne a slyšomne popadnyla, tak zo móžemy tež druhim ze swěttowobrazom a ze zynkopaskom wo tym něšto zdželić.

W jeho domje so běžnje gratulanća nadenždechu, mjez nimi běchu zastupnicy Bukečanskeje šule, wjesnje rady a šulskeje rady. Tež Lubijski cyrkwinski hudžbny direktor L o t i c h u i s běše přichwatał, zo by jemu

wosć a wšitko, štož je trěbne na čele a na duši za čas a za wěčnosć, a naposedku tež wěčne žiwjenje. Wón wupraji zbožopřecě serbskeje superintendentury, dokelž knjez serbski superintendent běše runje tutu nje-dželu w Drježdžanach na posedženju

zbožopřecā cyrkwinskeho wokrjesa wuprajił. Pozawnowy chor běše hižo rano zahe zapiskał. Wězo běše to stareho knjeza napinacy džēn, ale tež pońny bohatych a luboznych nazhōnjenjow a horceho džakna.

Martha Pětrowa

Postrow jubilaraj a toho wotmolwa

Takle sotra Pětrowa z Wadec knjeza kantora Lodneho strowješe:

Kožda luba nježdela
je nam rady witana,
ale džensa wosebje
so wot druhich wuzběhnje,
dokelž z Bohom dokonja
zaso lěto žiwjenja,
a to džewjećdesate,
naš knjez kantor džakownje.

Kelko króć na pišćelach,
kelko w chwałbných woporach
nawjeduju spěwarjow
při spěwanju kěrlušow
swědčil je wo lubosci,
kiž nam Jezus wozjewi.
Džaknje na wšo spominamy
a wšě lube přeća mamy,
zo by tež w přichodze
Bóh joh' wodžil po hnadze,
džensa na dnju čěsćowanja
jemu wjele radowanja.
Tuž njeh truny duše zaklinča,
doniž njeb'dže wěčna nježdela.

A knjeza kantor na to wotmolwi:
Jara čěscena, luba knjeni Pětrowa!
Kak sće Wy so přćowala,
zo byšće mje počěsćila.
Časa njejsće lutowala,
zo byšće mje wobdarila
z plodami, kiž duch Waš plodzil,
kotrež w myslach skónčnje rodzil.
Z přćow sće je napisala
a mi lubje wěnowala.
Z čim móhl ja to mytować,
tajku lubosć narunac?
„Wašoh' ducha žórleško
njeh so žórli móćnišo!“
Z wutrobnym džakom a postrowom
Waš Arnošt Lodni.

Mały podawk w chorowni

Na lońšim cyrkwiskim dnju w Slepom so nam mjez druhim přiwolaču słowa: „Wowki, džědojo a starši, rěčće, spěwajće a modlće so z wašimi wnučkami a džěćimi serbsce!“

Kajke to wjesele za mnje, hdyž móžu so pola nas w chorowni z pacientami serbsce rozmołwjeć. Wosebje pak so raduju nad serbskimi džěćimi.

Tak wotewzach njedawno telefonat wjesneho lékarja, kiž přizjewi čěžkoznezboženého sydmiłětného hólca. Nó haj, na tajke něšto wšak smy přeco přihotowani, a bě to wodnjo, tak zo njetrjebach nikoho ze spanja budzić. Kak pak so postróžich, jako wuhladach znateju młodeju staršeju. Praji so husto, zo operaciske sotry nimaja zrozumjenje abo někajke začuće za bolosće druheho. Rjeknu pak wam, to njeje wěrnó! Wobsedžimy runje tak wutrobu a nic kamjeň. Nje-móžu wam wopisać, kak mje zaboli zrudoba staršeju. Zamóžach jenož Boha we wutrobje prosyć, zo by jimaj móć dał. Něšto dnjow zańdže, zo ležeše hólcec bjez wědomja w swoim ložku. Doniž so bližeše ranje, na kotrymž mi jasnje wotmolwi.

„Dobre ranje, Michałko“, tak jeho postrowich. Tróšku zašparnje wotewri hubu: „Spodobanje“, a položi swoju mału ručku do mojeje, při tym jeno z jednym wóčkom na mnje zhladuju, dokelž bě druhe dospólnje začěkće a módre. Bych Michalka najradšo z cyłym ložkom wobjimała a so z wjeselosću na kolenomaj Bohu džakowala.

Džowka swojeje maćerje

Jan Niebauer

Wzmi čłowjekej wšitko — ty pak njewozmješ jemu jeho són. Marja Heydowa měješe mało toho, štož swět bohatstwo mjenuje, ale wona měješe hromadku listow swojeje maćerje, a wona měješe swój són. A hdyžkuli běše jej čěžko we wutrobje, čitaše wona mjelčo maćerne słowa, kotrež běchu napisane poł němsce, poł serbsce z čěžkej ruku něhdže w surinamskim pralěsu. Wona košeše tamne strony ze začinjenymaj woćomaj — a potom sonješe. Jej přindžechu dopomnjeća na nana, misionara Hartmanna, na mać. Wona widžeše wobliča džěćí a dorosćených. Wšitko to, štož je so podalo před lěťami w tamnym dalokim kraju, hdžež wotpočujetaj nan a tež mać w nadžiji nowého žiwjenja, tole wšitko je wostało žiwe we wutrobje džowki.

Tak husto kaž so zaběramy ze stawiznami wobnowjeneje Jednoty bratrskeje a jeje misionkeho džěla, nas koždy króć znowa puta wosebita, swojorazna postawa Awgusta Wilhelma Heydy. Staršej — něhdže ze Šleskeje — wotpalenaj, mataj nuzu, započinataj znowa. Hdže z džěćimi? Do Ochranowa (Herrnhut), do wučby! Tam přindže mały Awgust k mištrej, kotryž je wšo móžne, jenož žadyn křěsćan. To je surowc. Pola njeho bě wučba tužba. Awgust zakusuje zuby a wutraje. Mysli sej, zo ma to tak być. Staruška přindže nimo a slyši hólca žalosćic. Wona poslucha a rjeknje: „Na to twój mišter žane prawo nima. To njetrjebaš sej lubić dać.“ Njetrjebam? A tak sej to njeda lubić a bě mištrej někak napřećiwo stupit. A džiw — jemu to imponowaše. Wón připózna hólca. Wón poča jeho sobu brać na Bože služby. Stó wě, hač njeby jemu tež raz předał swoju žiwnosť. Pachoł běše kaž ze železa, tak derje džělaše. A pilnje so tež modleše. W hólćim chorje sta so z pomocnikom dohladowarja. Mišter sej z nim wo tym a druhim wuradžowaše a nježdělu jemu rěkaše „Bruder“.

Ale tu přindže kaž blysk — cyle njewočakowane — prašenje misionkeho zarjadnistwa, hač by młody Awgust Wilhelm Heyda zwólniwy był do Mongolskeje hić za misionara. Jednota so hižom dlěši čas zaběraše z myslu, do Mongolskeje poslać služobnikow w mjenje Knjeza wšeho měra. Z Mongolami běchu bratřa w Sarepće do styka přišli. Tamny předar bě samo němsko-mongolski słownik a gramatiku zestajał. Ale woprawdžite předstajenja wo Mongolskej wšak njemějachu. Ale wěry mějachu dosć a spuščachu so na swjateho Ducha.

Heyda a jeho towarš Pagell rjeknyšaj skónčnje po dolhich modlitwach swoje „Haj“, na což scěhowaše pře-

Mjeztym smój hižo tójšto pobjesadowaloj. Kajke zbožowne bě jeho mjezwočko, jako smědžeše truskalcy jěsć, abo hdyž předčítach jemu rjadki, kotrež bě lubowany serbski wuj jemu připósłał.

Bóh dał, zo by so hólcec bjez dospólnje wustrowil a byl znowa žiwy, Bohu a swoim přiwuznym k wjeselu.

Ha. Ha.

bywanje w Königsfeldze pola šwicarskich hranicow, studij mongołšćiny, teologije a něšto mediciny — a w léce 1853 ordanacija w Ochranowje na diakona. Potom jězba Berlin—Hamburg—London, nimo cyłjeje Afriki hač do Indiskeje. Dalše pućowanje džěše po rěce Ganges horje. Spóznaču žiwjenje Indiskeje. Widžachu wjesnjawanow. Kwasy, pohrjebje, spaljenje mortwych a rozsypanje popjela do rěki.

Wot spoćatka mějachu jako prošći čłowjekowo lubosć k prostym ludžom, njeh běchu jich wobliča a jich rěč hinaše. Jim běše derje wokoło wutroby a prajachu sej: My smy pósli Chrystusowi. W nalěcu 1854 wuhladachu w dalokosci Himalaja. W Kotghuru, hdžež čakaše póst na nich z domizny, wostachu jedne lěto a wuknjachu rěč luda.

Prćowastaš so dale přinć, ale bjez wuspěcha. W léce 1865 kupištaj sej domček a kusk pola w Kyelangu. Džěla běše wšudžom dosć za klempnarja a za bidarja a za křěscana. Bórce přindže za nimaj bratr Jäschka, dotal wučer w Niskej na pedagogiku, rěčespytnik a teologa, z přikaznju, zo by byl wjednik. Tfo mužojo pod Himalaja! Zwoprědka džěše derje. Wino tam běše a tež tobak. Štož njedokonejšje domoródna kucharka, to warjachu sej sami. Bórce wšak dóńdže k zwadam Heyda a Pagell chcyštaj bydenje zradować, Jäschka jimaj porokowaše, zo zanjechataj cyrkej. Wonaj chcyštaj jěchać na mulu, Jäschka pak so wobara ze słowom swj. Pisma wo krasnych nohach tych, kotřiž měr připowědaju, a wobsta na pěši pućowanju. Wonaj chcyštaj za pućowanje to a druhe wostarac. Jäschka pak citowaše: *Njebjerce ani złota ani slěbra ani pjenjez do svojich pasow, ani waćoka na puć ani dweju suknojow ani čerjow ani kija.* Wón při tym nječerpješe žanoho zna- přeciwijenja. Započalo bě so z modlitwu a ze spěwanjom — a skónčilo bě so z wostrozbnjenjom wšěch třoch. Heyda bě wotešol do Simly, zo by čišćerstwo nawuknył. Wón chcyše sej kupić litografisku mašinu. Pagella mjerzaše, zo njemóžeše sobu. Jäschka njechaše wotstronić ploty, kotrež běštaj tamnaj postajiloj. Hdyž so Heyda ze Simly wroćí, čakaše tam na njeho list. Po přečitanju trochu zblědny. Wón jenož zdychny: Ja sym woženjeny!

Hdyž džensa misionar woteńdže do swojeje služby, dyrbi wón hižom woženjeny być, a mandželska dže z nim. Tehdom w spoćatkach wšak bě wašnje hinaše. Hdyž direkcija Jednoty zwěsći, zo by tón abo tamny nježenjeny misionar trjebał žonu, tak jemu ju wubrachu a ju za nim poslaču. Druhdy so taj dwaj z młodych lět znaještaj, zwjetša pak nic. Tak je něhdy jěla Marja Lobachec za svojim jej postajenym a jej njeznatym mandželskim do Hollandskeje Guayany, tak podobnje pućowaše nětko jejna džowka do Himalaja za svojim mužom, kotrehož bě jej cyrkej wupřała. (Přichodnje dale)

Z wasadow

Z Klukšanskeje wasady

Chwaleny budź Bóh! Je mi džensa hišće kaž Boži džiw. Loňše lěto skazach w Ochranowje stólcy za našu wasadu, zo bychmy je potom měli, hdyž je trjebamy. A wy však wěsće, kaž to tak ze skazankami je. Druhdy so potom pak džiw stanje, zo nadobo to dostanješ, na což sy chcył poprawom hišće lěta čakać, a potom nimaš pjenjezy k ruce. Mi so wšo pisanješe, jako powěsć dostach, zo stólcy hižo po puču su a zo mamy 1027,— hr. na městnje plaći. Njezwěrich sej zličbowanku na kasu dać. Tak wozjewich na kemšach, što je so stalo, zo by naša pokladnica hižo trochu na to prihotowana byla. A wono tež wšo tak běžeše, kaž běch sej to myslil. Lěpje pak běštej nuzu wuši swěrnej Serbowki słyšaloj. Mi přińdžechu sylzy, jako list na jaru přińdže, zo su na naše konto 1000,— hr. přepokazane. Kajke běchu to wjesela za mnje a za cylu wasadu. Haj, někotryžkuli by móhl runje takle pomhać. Bórze mamy zličbowanku přez 2500,— hr. za elektriske zwonjenje plaći. Bóh daj, zo bychy so tež zaso šćedriwi dawarjo namakali. Tež twoja wasada trjeba twoju pomoc a twoju ruku.

Po tym zo je Bóh Knjez našeho bratra Awgusta Hobraka z Klukša do swojeje wěčnosće wotwołał, je w Klukšu nimo fararja jenož hišće 2 čitarjow „Pomhaj Bóh“ bylo. Wy so džiwace, zo je w Klukšu tak malo mudrych Serbow? Bože dary su wšelako na swěće rozdźelene. Sym pak přeco po puču a pytam za nowymi čitarjami, a tak sym tež česć Klukšanow zaso wroćo dobył. Knjeni Reckowa rodžena Teutscherec a jeje muž budžetaj w zapadneje Němskej naš „Pomhaj Bóh“ čitać.

4. meje swjećachu džěci, kotraž na nabožinu chodža, swój nalětni swjědženje. A slonco swěćeše, zo bě to wjesele.

Započinachmy w Klukšanskim Božim domje z krótkim přédowanjom wo jutrownym wjeselu. Naš wołtar nam mjez druhimi rjany wobraz poskićeše. Po tym zo běchmy sej z cyleje wutroby kanon „Knjez je stanyl, won je woprawdže stanyl! Haleluja, haleluja!“ zaspěwali, wobhladachmy sej Boži dom, do kotrehož někotři při křćenicy přeni a posledni raz pobychu. Njeběch zly, dokelž však su woprawdže daloke puće. Wulke wjesele — každy smědžeše skrótka na pišćelach pohrać. Potom kaž wjelki ke kofejpicu lečachmy. Wšěm 70 zestodži. Na hodžinku bě potom čas, na farskim dworje hrać abo tež na bajki postuchać. Skónčnje zo zhromadźichmy, zo bychmy na film ze zynkopaskom hladali a posluchali. Wjeseli jědžechu ze swojimi koleskami zaso domoj.

Wokoto Klukša so nětcole wjele čini. Přez Sprjewju so pola Kobjelnja a Komorowa nowe mosty twarja. Pola Lichanja ma Sprjewja nětcole hižo dlěši čas rjany nowy běh. A tu a tam budže so hišće naša Sprjewja runać, zo by spěšnišo běžala. Njedaloko Klukša, mjez Klukšom a Zalhowom, so wulke mašiny a mnohó ludźi zasa-

Serbski cyrkwinski dzeń 1968 w Njeswaćidle

1000 lět Mišnjanskeho biskopstwa — 1000 lět Bože słowo mjez Lužiskimi Serbami

Sobotu, 15. junija, w 15.00 hodž., na kaplanstwie w Njeswaćidle zeńdženje serbskich fararjow a cyrkwinskih sobudźelaćerjow

Njedzelu, 16. junija, w 10.00 hodž., serbske swjědženje kemše, na kotrychž budže přédować farar Pawoł Wirth-Klukšanski, syn Njeswaćidlskeje wasady.

Zhromadny wobjed

W připołdnišej přestawce budžemy wonka před Božim domom w Božej přirodže hromadže spěwać a so wjeselić.

W 14.30 hodž. hłowna a skónčna zhromadźizna w Božim domje z přednoškami, spěwami a postrowami.

Při tym budžemy tež něšto wo tym widjeć a słyšeć, kak je biskop Beno do Lužicy přišoł a Hodžijski Boži dom založil.

Budžće wšitcy nanajwutrobnišo postrowjeni a přińdžće w bohatej ličbje. Lžicu a nopašk njezabudźće!

Waš

farar Lazar z Bukec,

předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja

dža, zo by z mokreho rózka plódné polo so sćinilo. A skónčnje so wjeselimo, zo so na farskej zahrodze nowa transformatorowa chěžka twari. Nadžijamy so, zo so naše zastaranje z milinu nětcole polěpsi. Hać dotal mějachmy na wječor hustodosć jenož 140 voltow město 220 voltow. Tola, kaž wšědnje widžimy, je tež twar tajkeje chěžki wulki problem. Twari so we wjele etapach. Wóz za snědanje so přiwježe a wotwježe. Džělo, kotraž měješe za 14 dnjow dokonjane być, traje nětcole hižo 4 měsacy. Mamy pak nadžiju, zo lěta hišće hotowi budžeja. P. W.

Dupa w Michałskim Božim domje w Budyšinje

Michałska cyrkej w Budyšinje ma wosebje rjanu a wuměšce drohotnu dupu. Budyska rada bě ju kónc 16. lěstotka w Pirnje za ewangelski džěl Pětrowskeje cyrkwe skazała. Michał Schwenke je ju z pěskowca mištersce zhotowił, zo maš džensa hišće swoju radosć, hdyž wobdžiwaš wokoło wuměstwu tamneho časa. Stawizny tuteje dupy su spodziwne. 20. junija 1597 běchu dupu do Budyšina přiwjezli. Tachantstwo pak nje-dowoli, dupu do Pětrowskeje cyrkwe stajić, zložuju so při tym na kejžorski prikaz. Džěci mějachy so dale w katolskim džělu cyrkwe wukřić. Něk hrožeše strach, zo sej katolscy drohotnu dupu přiswoja. Rada ju scho-wa. A hdže? W Michałskej cyrkwi! Wjele słomy na nju nakładžechu. Haj, wo Michałsku cyrkej so tehdom nihtón njestaraše. Wot lěta 1527 steješe cyrkej hižom prózdna, dokelž njemóžachu so dojednać, što ma prawo na nju, hać ewangelscy abo katolscy. Tak bě wona dobra chowanka za dupu.

6. septembra 1597 su ju snadž do Tuchorskeje cyrkwe dowjezli. Hdy je potom do Michałskeje cyrkwe wroćo přišta, njeje cyle wěste. Snadž tola w lěće 1619, jako bu cyrkej za ewangelskich Serbow poswjećena. Dupa pak njeje přeco w cyrkwi stać směla.

W lěće 1884 bu Michałskej cyrkwi nowa — tehdom moderna — dupa darjena, a stara, ta krasna, bu do drastkomory „na wuměnk“ stajena. Bohužel je so tehdom chětro wobškodžila.

W lěće 1922 so zaso dopomnichu, zo su stare, drohotne wěcy tola rjeńše. Stary barokowy wołtar (wot lěta 1892 w drastkomorje) a krasna dupa přińdžežte zaso do cyrkwe na swoje stare městno. To mamy so fararjomaj Rjedži a Tišerej džakować.

Bóh chcył dać, zo bychmy so klětu, w 350. jubilejnym lěće wasady, zaso móhli před wołtarjom modlić a při dupje džěcatka křčić. Tuchwilu wuporjedžamy swój Boži dom, a nam hišće wjele džěla do rukow hlada.

P. A.

Njeswaćidlo. Rakecy a Njeswaćidlo chcychu njedzelu Kantate swoje Bože služby zhromadnje swjećić. W Rakecach dyrbeje za Němcow woběju wasadow być němska Boža služba a w Njeswaćidle za Serbow serbska. Z časom bě wšo derje wučinjene, zo by jedyn bus tych jednych tam wzał a tamnych tam. — Ale bus njeje přijěl. Čehodla nic? To nihtón njewě.

Popołdnu mějachmy w Njeswaćidle rjany cyrkwinski koncert.

Někotre pokiwy za Serbski cyrkwinski dzeń 16. 6. 1968

Njeparkujće při farje. To je policajsce zakazane. Jězdne kola a motorske móža so do farskeho dwora stajić.

Wozy njech parkuja před konsumowej korčmu abo na prózdnym blaku před klempnar Weberjom.

Wažne su nam popołdniše kemše. Wažna je nam popołdniša zhromadźizna. Wažna pak je nam runje tak tež připołdniša přestawka před Božim domom z wjesotnym spěwanjom a wšelkej zabawu.

Njezabudźće lžicu a nopašk. Wšitko smy derje přihotowali. Přińdžće wšitcy.

Nakład Domowina. — Wuchadža z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR jónkróć za mjesac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čisć: Nowa Doba, čisćer-nja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1369).